

Find foråret

Natur, udeliv og science

Forår er blomstrende anemoner, grene der springer ud, myretuens liv, fuglesang og alle de grønne spiselige spirer og blade. Luften bliver varmere, lyset varer længere, og børnene skal ud og sanse og sætte ord på foråret.

De fleste aktiviteter foregår i jeres lokale skov eller krat. Der er flere forårsaktiviteter med tidspunkter i Find Foråret på www.obsnatur.dk

FORFATTER: Gitte Eriksen
TEGNER: Eva Wulff og Bryan d 'Emil

Friluftsrådet

Grønne Spirer
www.groennespirer.dk

AKTIVITET 1 *Find foråret*

Det er fascinerende hvor travlt naturen har om foråret. Sammen kan I observere, hvad der sker med naturen i forårsmånederne. Øvelsens succes afhænger af, hvor ofte i løbet af foråret, I kan besøge det samme natursted.

Årets gang i naturen huskes særligt godt ved hjælp af et fotoapparat, men sanserne skærpes også, når I taler om forandringerne, eller tager tegnegrej med ud, når I skal ud og undersøge forandringerne.

Det er naturligt at starte om foråret, når naturen vågner. Vælg et sted, et træ, en sø eller et andet naturfænomen. Måske flere forskellige steder eller træer. Tal om hvordan der ser ud, mærk på græsset, grene og knopper. Lyt til naturen. Træk vejret dybt og duft. Snak med børnene om forårstegnene. Og tag så nogle fotografier. Prøv at få fotos fra nøjagtig samme vinkel hver gang.

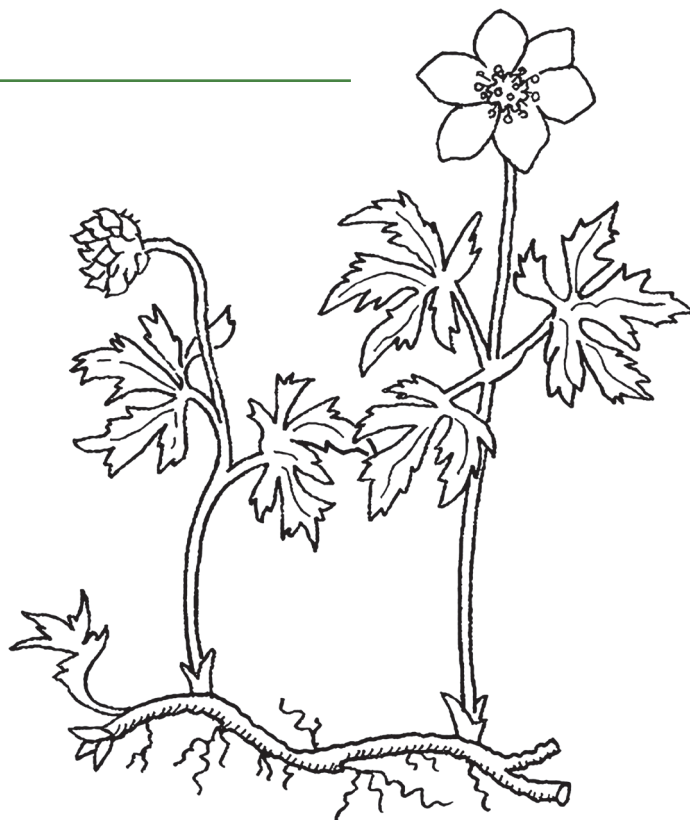
Lad børnene fortælle om dagens oplevelser og knyt deres fortællinger til fotografier, tegninger og naturfund.

I løbet af nogle besøg får I samlet til en hel lille bog eller en vægavis. Nu kan I for alvor tale om, hvad foråret egentligt er. Hvad skete der på jeres sted?

Snak om, hvad børnene havde på af tøj første gang, I var derude, og hvad de har på nu. Tag fotografierne i brug. Hvordan føles forår?

Anemonemænd og anemonekoner

Anemonerne blomstrer, før træernes blade er sprunget ud. Fra slutningen af marts og hele april er skovene hvide af anemonetæpper. En bedre forårsbebuder har vi ikke.

AKTIVITET 2 *Anemonemænd og koner*

Læg jer i anemonetæppet og lyt til et anemonedigt:

*Anemone, lille kone, danser fin og let
Gennem skoven, med sin krone, hvid og gul og net
Nejer dybt og byder anemonemand til dans.
Sammen tramper de så forår vågner her til lands.*

Citeret fra hæftet »Blomsterrim« af Malene Bendix (Dansklærerforeningen, 2000)

Eller sid med anemonerne mellem jer og syng en anemonesang:
Halfdan Rasmussens: »Ane lagde anemoner...« eller »Alle anemonemænd«

AKTIVITET 3 *Forårsllys*

Lig på ryggen på anemonetæppet og snak om hvordan lyset i skoven er nu, og hvordan lyset

er når træernes blade springer ud. Hvordan er det om sommeren, efteråret og vinteren?

AKTIVITET 4 *Næste års anemoner er nede i jorden*

Grav nogle anemonerødder fri og kik på dem. Faktisk er det ikke en rod men en »jordstængel« med små rødder på. Anemonerne hænger sammen, så mange blomster faktisk kommer

fra samme plante. Derfor er blomsterne ens. Anemonens blomst får frø, som myrerne kommer til at sprede, når de vil spise dem.

AKTIVITET 5 *Anemoner har brug for lys*

Pluk forårets grene og lad dem springe ud i dendørs. Snak med børnene om, hvad der sker med anemonerne, når bladene springer ud på træerne.

Tag på en ny tur i maj-juni, når bladene er sprunget ud og undersøg igen, hvor anemo-

nerne er. Grav lidt i jorden samme sted som I fandt anemoner sidst. De små skud, der ligner knopper, vokser videre og bliver næste års anemoner.

AKTIVITET 6 *Anemoner har brug for vand*

En lille fantastisk aktivitet. Pluk anemoner (eller vintergækker) og stil dem i vand med frugtfarve i. Sæt en streg på glasset, der hvor vandet når til. Snak med børnene om, hvad der sker i løbet af dagen. Hvordan får blomsterne nye farver?

Liv i myretuen

Myrerne har et spændende liv, og de findes overalt. Deres tuer fascinerer både voksne og børn. Den almindeligste skovmyre er rød skovmyre.

AKTIVITET 7 *Myrerne kommer frem i foråret*

I vinter har myrerne gravet sig ned i myretuens dybeste gange, beskyttet fra kulden. Når solen varmer myretuen, kommer myrerne ud igen.

Besøg myretuen en tidlig forårsdag i gråvej – og igen en solskinsdag. Snak med børnene om forskellen på myrernes aktivitet.

AKTIVITET 8 *Byg jeres egen myretue*

Har I set myrerne slæbe mad og byggematerialer til myretuen? Hvor hurtigt kan I selv bygge en børnemyretue?

I aftaler et sted, I synes er godt til jeres myretue. Børnene kravler på alle fire og skal nu på jagt efter byggematerialer til tuen. Hver gang børnene har fundet en gren, kravler de tilbage til jeres tue og bygger den på tuen. Der kan bygges i flere dage.

Myrerne går helst samme vej igen og igen. Undersøg hvor de rigtige myrer går hen. Myrerbørnene kan også kravle samme vej ud og hjem i en lang kolonne.

Efter legen kan I snakke om, hvad det er godt at bygge med, hvor meget børnene kunne slæbe, og hvor meget I kan se, myrerne slæber til deres tue.

AKTIVITET 9 *Myrerne forsvare deres tue med myresyre*

Myrerne bruger myresyre til at forsvare sig med. I kan tydeligt se, at myrerne sprøjter med myresyre, når de rammer f.eks. en blå blomst eller et kaffefilter med rødkålssaft. Rødkålssaft og blå blomster ændrer farve i kontakt med syre.

Sådan gør I:

Kog rødkål i vand og dyp hvide kaffefiltre i saften, hæng dem til tørre. Klip strimler af filtrene og sæt dem fast på en pind, så børnene ikke får fingrene i myretuen. Vift strimlerne over myretuen. Myrerne sprøjter myresyre for at angribe fjenden – papiret. I kan også få fine mønstre på papiret ved at lade myrerne løbe hen over papiret, mens det rystes.

AKTIVITET 10 *Myrerne danser*

Se hvad der sker, når en voksen bevæger sin hånd fra side til side lige over myretuens overflade. Myrerne vil forsøge at nå op til hånden/fjenden og rejser sig derfor op på bagbenene, så det ser ud som om myrerne danser.

Nye træer

Under egetræer og bøgetræer ligger agern og bog. Nogle af dem er glemt af egern, mus eller skovskade. Andre ligger bare under træerne og venter på, at det bliver forår og tid til at spire.

AKTIVITET 11 *Plant et egetræ eller bøgetræ*

Find nogle store ege eller bøge. Under træerne er der ofte en del små træer af samme art. Udkanten af skoven er et godt sted at lede, fordi de nye træer skal have lys. De nye træer spirer frem i marts af sidste efterårs frugter. Lad børnene finde spirende agern eller bog og

plant dem i børnehaven. Bog dækkes med 2 cm jord, agern trykkes lidt ned i jorden. De står bedst udenfor.

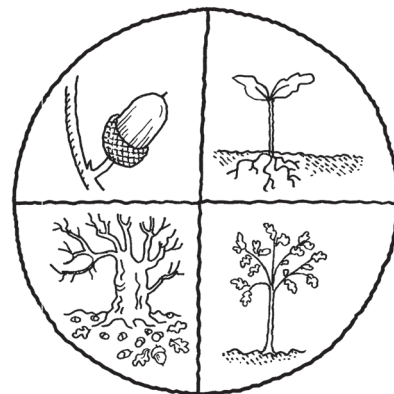
I kan også vende tilbage til samme sted og se, hvordan det går de nye træer.

AKTIVITET 12 *Tegn træets livscyklus*

Find agern eller bog. Find nogle som er ved at spire. Rundt om er der måske små træer fra forrige år, som er klar til at springe ud. Nu kan børnene tegne træets livscyklus:

1. Tegn et agern eller bog børnene har taget med hjem fra skoven
2. Tegn et som er begyndt at spire
3. Tegn et lille træ med blade på
4. Tegn et større træ uden blade, men med agern eller bog under

Hvis I laver store tegninger, kan I hænge dem op og sætte små tegninger på fra de fire årstider, når børnene har fået nye indtryk og oplevelser fra naturen.

AKTIVITET 13 *Spiselige blade*

De små første bøgeblade kommer i begyndelsen af maj. Birk endnu tidligere. Smag på dem.

I kan også lave te over bål med birkeblade og bøgeblade.

AKTIVITET 14 *Tag grene med hjem til institutionen*

Når I er på besøg ved jeres træer, plukker I et par grene med hjem. Besøg jeres træ igen næste uge. Nu kan I snakke med børnene om,

hvorfor grenene i institutionen er sprunget mere ud end grenene i naturen.

AKTIVITET 15 *Lad institutionen spire*

Det er oplagt at plante inde og ude i institutionen om foråret. Lærerigt og enkelt. Men slå ikke større brød op end I kan bage. Det er trist at opleve indtørrede potter og tilgroede bede. Vælg evt. hurtigvoksende arter, som giver

resultater inden sommerferien. F.eks. salat, tidlige kartofler og radiser. Ide: Plasticemballage fra vindruer og klementiner er gode minidrivhuse

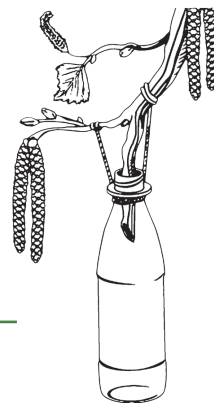
FORÅRSMAD

Smagssansen må ikke glemmes, når vi vil ud og sanse foråret. Her følger et par opskrifter på forårsmad med vilde planter.

AKTIVITET 16 *Tap birkesaft*

Fra februar til maj stiger saften i birketræerne, og så kan man få sig en herlig naturdrik. Det foregår ved, at man knækker eller skærer en lillefingertyk birkegren af og binder en flaske fast

på grenenden. Efter et døgn er der saft i flasken. Hvis ikke, må I prøve et andet sted.

AKTIVITET 17 *Forårsurtesuppe*

I skal bruge: 2 l. brændenældeskud og skvalderkål, 1 l. vand samt 2 bouillonterninger, bacon eller urtesalt. Urterne skylles og koges

over bålet. For at suppen mætter ekstra, kan I tilsætte jordskokker, kartoffelskiver, kerner eller pasta.

AKTIVITET 18 *Skvalderkåls pandekager*

I skal bruge: 3 dl skvalderkål, som koges kort tid og skæres i mindre stykker. Bland med: 4,5 dl

mel, 9 dl mælk, 6 æg, lidt salt samt olie. Varm panderne over bålet, og bag pandekagerne i olie.

AKTIVITET 19 *Urtesalt*

I skal bruge masser af brændenældeskud, ramsløg eller hvidløg samt groft salt. Ramsløg gror i rigelige mængder i nogle skove og har en gennemtrængende karakteristisk duft. Blade og blomster kan spises.

Hak urterne i små stykker. Bland dem med groft salt. Det fugtige urtesalt bredes ud i en bradepande og tørrer et lunt sted i et par døgn. Kan også bruges som en fin gave.

AKTIVITET 20 *Urtesmør*

Lad piskefløde stå fremme og åben i 24 timer, så den syrner. Fyld et glas med låg halvt op og ryst! Det kan tage lang tid, før fløden skiller i kærne-

mælk og smør. Smørret kan I presse sammen i et viskestykke og salte let. Put forskellige vilde urter i smørret, eller krydderurter fra jeres eget bed.

AKTIVITET 21 *Kandiserede violer*

Martsviolerne har en dejlig duft og smag. I kan pille bladene af og dyppe dem i let piskede æg-

gehvider og herefter flormelis. Nu skal de tørre et varmt sted, f.eks. i ovnen ved 50 grader.

DYR OM FORÅRET

AKTIVITET 22 *Velkommen hjem*

Byd stæren velkommen hjem med stærekasser klar til familieforøgelsen. Stærene kommer hjem i marts, og der mangler faktisk stæreboliger. Stæren er en social fugl, så sæt gerne flere kasser i samme område. De vil gerne bo i 4-7 meters højde. Hullet skal være 5 cm i diameter

og bores 28 cm fra bunden af kassen. Kassen skal have en bund på ca. 12 x 12 cm, og højden skal være ca. 40 cm. I kan lave rejsning ved at lave bagstykket højere en forstykket og sidestykkerne med hældning.

AKTIVITET 23 *Sommerfugle*

Citronsommerfuglen overvintrer som voksen, og er derfor en af de tidligste sommerfugle på vingerne. Men også nældens takvinge og dagpåfugleøje er et sikre tegn på forår. Hvis I ønsker at se nærmere på sommerfuglene, kan I besøge solrige, blomsterrige naturområder, men I kan også selv holde sommerfugle. Om

foråret kan institutioner bestille sommerfugl-laver hos Danfauna. Start sættet hedder »Live Butterfly Garden«, og der følger figurer med, som viser sommerfuglens udvikling fra æg til sommerfugl. Til slut slippes sommerfuglene ud nær institutionen.

AKTIVITET 24 *Bim Bam Busse*

Gå ikke glip af de gode oplevelser med at fange og holde haletudser. Tag på udflugt til søer og vand-

huller i april og lad jer fascinere af de mange æg, som alle sammen indeholder en lille haletudse.